

3. Orientering om vurdering af trusler, trends og beredskabets robusthed ift. terror m.v.

Sagsnr.: 24/6423

Resumé

Bestyrelsen forelægges redegørelse omkring vurdering af trusler, trends og erfaringer samt hvordan disse påvirker robustheden af beredskabet i forhold til terror m.v. til efterretning, jf. 'Terrorstrategi for Hovedstadens Beredskab I/S', som bestyrelsen godkendte på bestyrelsesmøde den 13. januar 2016.

Punktet har været drøftet i Arbejdsudvalget på udvalgets møde den 5. november 2024. Arbejdsudvalget anbefaler indstillingen overfor bestyrelsen.

Indstilling

Det indstilles:

- at bestyrelsen tager orienteringen om vurderingen af trusler, trends og beredskabets robusthed i forhold til terror m.v. til efterretning.

Sagsfremstilling

Det fremgår af 'Terrorstrategi for Hovedstadens Beredskab I/S', at Hovedstadens Beredskab efter behov, og en gang årligt, udarbejder en redegørelse til bestyrelsen med vurdering af trusler, trends og erfaringer samt hvordan disse påvirker robustheden af beredskabet i forhold til terror m.v. Bestyrelsen fik senest en redegørelse herom på bestyrelsesmødet i november 2023.

I medfør af Bekendtgørelse om risikobaseret dimensionering af det kommunale redningsberedskab, skal redningsberedskabet kunne yde en - i forhold til lokale risici - forsvarlig forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats mod skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer, herunder terror- og krigshandlinger.

Blandt andet med afsæt i de initiativer, der er iværksat på baggrund af Terroranalysen fra 2016, tages der eksplicit højde for Hovedstadens Beredskabs evne til at foretage en forebyggende, begrænsende og afhjælpende indsats ved terrorhandlinger i den seneste fælles Risikobaserede Dimensionering, RBD 2021+, jf. beskrivelsen af kapacitetsområder og niveauer, primært vedr. SIKS (Særlig Indsats i Kritiske Situationer) i afsnit 9.7, og i den tilhørende scenarieanalyse 'Terror og andre sikkerhedshændelser' i afsnit 9.13.

Trusselsvurdering

Samlet set vurderer Center for Terroranalyse (CTA), at terrortruslen mod Danmark fortsat er i niveauet alvorlig, som er niveau fire ud af fem. De væsentligste elementer i trusselsbilledet er beskrevet nedenfor.

Generel trusselsvurdering mod Danmark og hovedstadsområdet

I løbet af 2022 og 2023 er det blevet endnu tydeligere, at Danmark står i den mest alvorlige sikkerhedspolitiske situation siden afslutningen af den kolde krig. Med Ruslands fortsatte krig mod

Ukraine og Kinas målrettede indsats for at opnå en større global indflydelse og teknologisk førerposition er den europæiske sikkerhedsarkitektur og den eksisterende internationale orden under opbrud. Samtidig har en række sager om opfattede krænkelser af islam samt eskaleringen af konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina efter Hamas' terrorangreb i Israel den 7. oktober 2023 også stor betydning for terrortruslen i Danmark. Ifølge PET er der ikke set en sag med så bredt et mobiliseringsgrundlag og så stort et radikaliseringspotentiale i mange år.

Center for Terroranalyse (CTA) vurderer derfor, at terrortruslen mod Danmark fortsat er i niveauet alvorlig, som er niveau fire ud af fem. De ovennævnte forhold - primært sager om opfattede krænkelser af islam samt konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina - har dog medvirket til at skærpe terrortruslen inden for det aktuelle niveau. CTA vurderer desuden, at disse dynamikker fortsat vil få afgørende betydning for trusselsbilledet i 2024.

Parallelt hermed fortsætter trenden med hybridisering af terrortruslen, hvor samfundsmæssige strømninger, som f.eks. individualisering, og teknologiske udviklinger skaber forudsætninger for, at enkeltpersoner i stedet sammensætter egne verdens- og fjendebilleder, der er præget af såvel ideologiske som religiøse forestillinger, men som også suppleres af konspirationsteorier, ekstrem voldsfascination og helt nære personlige forhold som fx psykiske lidelser.

Trusselsbilledet er altså mere komplekst og uforudsigeligt, og udvikler sig i et højt tempo, hvilket katalyseres yderligere af den hastige teknologiske udvikling. Samlet set stiller udviklingen store krav til myndighederne, som i den kommende fremtid vil skulle tilpasse organisation og kapaciteter til den nye sikkerhedspolitiske virkelighed.

Truslen fra fremmede staters efterretningsvirksomhed

Truslen om fysisk sabotage fra Rusland i Danmark er skærpet. Der har i 2024 været en række eksempler på, at personer med mulig forbindelse til de russiske efterretningstjenester har stået bag forskellige former for fysisk sabotage - eksempelvis ildspåsættelse og groft hærværk - i en række europæiske lande. PET vurderer, at Rusland udviser en højere risikovillighed i forhold til at gøre brug af såkaldte hybride virkemidler mod og i Europa. Formålet med de russiske aktiviteter er bl.a. at skabe frygt og usikkerhed, og at svække den folkelige opbakning i Europa til den fortsatte støtte til Ukraine. Danmark er en aktiv bidragsyder til Ukraine. Det er på den baggrund PET's vurdering, at der er en skærpet trussel fra fysisk sabotage fra Rusland mod både militære og civile mål i Danmark, der har tilknytning til støtten til Ukraine.

Truslen fra militante islamister

CTA vurderer, at terrortruslen fra militante islamister er fortsat i niveauet alvorlig. Koranskændingerne i 2023 har reaktualiseret Danmark som et prioriteret mål blandt militant islamistiske grupper, hvilket har medført konkrete trusler rettet både mod mål i Danmark og mod danske interesser i udlandet. Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina har ligeledes en radikaliserende og mobiliserende effekt. Samlet set har betydningen af koranskændinger samt konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina skærpet terrortruslen mod Danmark inden for niveauet alvorlig.

Der er i Danmark i de senere år faldet dom i flere sager, hvor personer bosat i Danmark er blevet dømt for forsøg på at gennemføre terrorangreb. I 2023 er flere trusler mod Danmark imidlertid kommet fra aktører bosat i udlandet, herunder især fra enkeltaktører og små grupper af sympatisører med tilknytning til etablerede militant islamistiske grupper, som opererer i Europa eller Europas nærområder. Eksempelvis blev to mænd anholdt i Tyskland i marts 2024, mistænkt for

at, som reaktion på koranafbrændinger i Sverige, ville udføre et angreb med skydevåben mod politibetjente og andre personer ved det svenske parlament. Mændene formodes at have fået instruktioner fra gruppen Islamisk Stat i Khorasan-provinsen.

Militante islamisters måludpegning følger ikke et ensartet og forudsigeligt forløb. Målet kan ændre sig i løbet af planlægningsfasen og påvirkes af bl.a. opfordringer i militant islamistisk propaganda og aktuelle dagsordener, copycat-effekt, personlige netværk og angrebsplanlæggerens kapacitet. Angrebet i Bruxelles den 16. oktober 2023 illustrerer, hvordan en aktuel dagsorden kan påvirke måludpegning. Her skød og dræbte en gerningsmand to svenskere og sårede en tredje svensker motiveret af bl.a. koranskændingerne i Sverige.

Truslen fra højreekstremister

CTA vurderer, at terrortruslen fra højreekstremister fortsat er i niveauet generel. Den højreekstremistiske trussel i Vesten og Danmark udspringer primært fra personer, der er radikaliseret online. Mange af dem er unge og mindreårige, herunder personer med psykiske lidelser eller andre, der er sårbare over for radikaliserende, og som kan finde identitet, inspiration og fællesskab i det højreekstremistiske miljø.

Ifølge CTA er der efter COVID19-pandemiens ophør også øget fysisk organisering og netværksdannelse blandt højreekstremister. Det sker fx gennem Active Clubs, hvor små lokale grupper samles om kampsport, fysisk træning og dyrkelse af nationale og højreekstremistiske narrativer. CTA vurderer, at det er meget sandsynligt, at Active Clubs også kan appellere til personer i fx kampsports- og hooliganmiljøerne.

Højreekstremisters måludpegning følger ikke et ensartet og forudsigeligt forløb. Målet kan ændre sig i løbet af planlægningsfasen og påvirkes bl.a. af propaganda, aktuelle dagsordener, copycat-effekt, personlige netværk og præferencer samt angrebsplanlæggerens kapacitet. Knivangrebet mod et dansestudio i Southport i England, juli 2024, hvor tre børn blev dræbt og adskillige alvorligt såret, er et eksempel på hvordan falske informationer i sociale medier om gerningsmandens identitet medførte angreb og optøjer fra højreekstreme grupper. Optøjerne bredte sig efterfølgende til store dele af England, hvor narrativet fik mere karakter af antimyndighedsekstremisme end højreekstremisme.

De mest sandsynlige mål for et højreekstremistisk terrorangreb i Danmark er muslimske, jødiske, LGBT+, myndigheder og/eller kritisk infrastruktur, samt personer og grupper, der opfattes som en trussel mod hvide befolkningsgrupper. Konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina har bl.a. øget fokus på antisemitiske og anti-palæstinensiske narrativer i dele af det højreekstremistiske miljø.

Truslen fra antimyndighedsekstremister

CTA vurderer, at truslen fra antimyndighedsekstremister fortsat er i niveauet begrænset. Antimyndighedsekstremismen i Danmark har udviklet sig fra i høj grad at være drevet af modstand mod de restriktioner, der fulgte COVID19-pandemien, til at være kendetegnet af flere parallelle, bredtfavnende og omskiftelige dagsordener, primært drevet af toneangivende og dagsordensættende aktører med mange følgere online. De søger ikke nødvendigvis selv at anvende vold, men skaber og spreder propaganda, konspirationsteorier og trusselsbærende narrativer på gængse platforme som Facebook og YouTube.

CTA vurderer, at aktivitetsniveauet i det fysiske antimyndighedsekstremistiske miljø generelt er lavere i dag end under COVID19-pandemien, men at den fysiske del af miljøet kan genaktiveres af en eventuel fremtidig opfattet krisesituation.

Terrortruslen fra venstreekstremister

CTA vurderer, at terrortruslen fra venstreekstremister i Danmark fortsat er i niveauet minimal. Det venstreekstremistiske miljø i Danmark er generelt præget af mindre voldsparathed, om end den fortsat er til stede. Udviklingen skyldes bl.a. manglen på en samlende sag, der ansporer til anvendelse af vold. CTA vurderer dog, at danske venstreekstremister i stigende omfang inspireres af internationale dagsordener og samarbejdsrelationer, hvilket på sigt kan skærpe terrortruslen.

Andre typer af trusler

I de senere år har trusselsbilledet i Vesten været domineret af terrorangreb gennemført af enkeltpersoner, hvoraf flere har haft psykiske lidelser. Trenden med angreb og andre voldelige handlinger såsom hadforbrydelser, krænkelssager, voldelige handlinger udført af psykisk syge, bandeskyderier i det offentlige rum mv. fortsætter med andre ord.

Ikke mindst konflikten mellem Israel og militante grupper i Palæstina har fået afledt betydning for trusselsbilledet i Danmark indenfor dette felt. Reaktionen på konflikten i bl.a. Danmark har medført en række sager om billigelse af terrorhandling, og der har i Vesten været gennemført angreb, hvor motivet har været knyttet til konflikten. Den 14. december 2023 blev flere personer i Danmark og udlandet varetægtsfængslet, mistænkt for at planlægge et muligt terrorangreb. Ifølge PET's oplysninger er der i sagen forbindelser til Hamas og den forbudte bandegruppering LTF. Desuden er en person med relationer til bandemiljøet og LTF, blevet sigtet for terror i forbindelse med brandattentat mod jødisk beboer i København i maj 2024.

Der er også flere bandekonflikter, der er blusset op i hovedstadsområdet, med flere skyderier og sprængninger som følge. Der er historisk flere eksempler på, at disse kan ramme civile og uskyldige, både i Danmark og udlandet. Der er eksempler på, ikke mindst i Sverige, at visse organiserede kriminelle netværk har potentiale til at have en selvstændig negativ effekt på den nationale sikkerhed via den kapacitet, adgang til våben og voldsparathed, de besidder.

Gennem de seneste år har der også været et antal tilfælde, hvor personer i Danmark har udtrykt interesse for at angribe skoler, i kombination med interesse for ekstremistiske miljøer. CTA vurderer, at der i flere tilfælde er tale om personer, som færdes i virtuelle hybridiserede fællesskaber præget af voldsfascination, hvor man dyrker både skoleskydere og ekstremistiske gerningsmænd.

Endelig har der i de senere år også været flere eksempler på voldelige angreb i Vesten gennemført af personer, der identificerede sig som incels. Incels er en selvbetegnelse blandt personer, som oplever at leve i ufrivilligt cølibat, og som engagerer sig i en række virtuelle fællesskaber. Målene for denne type af angreb har hovedsageligt været kvinder. CTA vurderer, at radikaliserings og voldsparathed blandt incels kan være relevant for terrortruslen mod Danmark, fordi denne type af ekstremisme også har et islæt af politisk motiveret vold. Det gælder i særdeleshed, når incels legitimerer brug af vold for at tilskynde eller gennemtvinge ændringer af politiske forhold om fx ligestilling.

Sandsynlige mål

Det mest sandsynlige terrorangreb i Danmark er stadig et angreb, der udføres med let tilgængelige midler, skydevåben eller hjemmelavede bomber og som udføres af en mindre gruppe eller en soloterrorist.

CTA vurderer, at de mest sandsynlige mål for et terrorangreb i Danmark, er symbolmål, herunder jødiske, muslimske, LGBT+ eller myndigheder og/eller kritisk infrastruktur, samt ubeskyttede civile mål, såsom et offentligt befærdet sted. Der har det seneste år været et skærpet negativt fokus på LGBT+miljøet fra militante islamister i bl.a. Vesten.

Den øgede trussel for hadforbrydelser, krænkelssager, voldelige angreb udført af psykisk uligevægtige samt truslen fra de kriminelle miljøer har dog medført, at arenaen for voldelige handlinger ikke alene udgøres af symbolobjekter og store menneskemængder i de større byer, men også kan findes i lokalsamfundet, indkøbscentre, sportshaller, på skoler, institutioner mv.

Cybertruslen

Cybertruslen mod Danmark er stadig høj, hvilket bl.a. understreges af både kriminelle og statslige aktørers angreb på danske interesser. Der har i det sidste år været flere eksempler på, at forskellige aktører angriber internettets infrastruktur, hvilket har påvirket både virksomheders og myndigheders evne til at levere kritiske ydelser. For beredskabet er især Operationscentret samt den databaserede kommunikation og informationsøgning vitale funktioner, der fortsat skal sikres.

Af vedlagte bilag fremgår en beskrivelse af de hændelser, hvor Hovedstadens Beredskabs terrorberedskab har været aktiveret fra september 2023–september 2024 tillige med en kort beskrivelse af udvalgte terrorangreb primært i Europa i samme periode.

Robusthed

Vurderingen af robustheden tager afsæt i en status på implementeringen af Terroranalysen 2016, hvis overordnede indsatsområder ift. evnen til at forebygge og håndtere terror er videreført i regi af RBD 2021+, jf. hovedsageligt afsnit 8.6 'Kompetencer, øvelser og træning' og afsnit 8.15 'Samarbejde med andre aktører'.

Den fortsatte implementering af de besluttede tiltag er forløbet planmæssigt. Desuden har Hovedstadens Beredskab aktivt deltaget i processen med at udvikle lignende kapacitet på nationalt plan, herunder f.eks. gennemført uddannelse af personale fra andre beredskaber.

Der har i perioden været fokus på følgende:

- at udarbejde og implementere vedligeholdende træning og øvelse for at fastholde de kompetencer, der er oparbejdet som et resultat af anbefalingerne i 'Terroranalyse 2016'.
- en fortsat optimering af udstyr og beklædning, ikke mindst på baggrund af erfaringerne fra hændelsen i Field's juli 2022.
- at støtte andre beredskaber med udvikling og uddannelse indenfor området.

På baggrund af dette er følgende konkrete tiltag gennemført i 2023-24:

- Et program for årlig vedligeholdende øvelse og træning er implementeret.
- Alt personale ved Specialtjenesten er blevet opkvalificeret med det tredje uddannelsesniveau (CCP-provider - Casualty Collective Point - fremskudt 'behandlingsplads').

- Foretaget uddannelse, efter samme uddannelseskoncept som i Hovedstadens Beredskab (svarende til niveauet over HBRs niveau 2 stationer men under specialtjenestens niveau) af alt operativt personale ved Østjyllands Beredskab.
- Fortsat uddannelse og opkvalificering af operativt personale ved Roskilde Brandvæsen. Inden udgangen af 2024 vil både fuldtids- og deltidsmandskabet ved Roskilde Brandvæsen være uddannet efter samme koncept som i Hovedstadens Beredskab (svarende til HBRs niveau 2 stationer).
- Påbegyndt uddannelse og opkvalificering af alt operativt personale ved Beredskab 4K (svarende til HBRs niveau 2 stationer).
- Udviklet undervisningsmateriale, lærebog og uddannelseskoncept for 'Førstehjælpere i Risikoområder'. Kurset er rettet mod eksempelvis samaritter, eget sikkerhedspersonale på virksomheder ('Eget beredskab') mv.
- Gennemført både grundkursus og vedligeholdende uddannelse for dele af politiet.
- Gennemført gensidig træning mellem Specialtjenesten og dele af politiet med fokus på bl.a. ledelsesmæssigt samarbejde, håndtering af hændelser med brandtrussel samt taktisk fremrykning i ikke-sikrede miljøer.

I vedlagte bilag gives en uddybende status på implementeringen, herunder de områder, hvor der fortsat arbejdes på at oparbejde den fornødne kapacitet.

Det indstilles, at bestyrelsen tager orienteringen om vurderingen af trusler, trends og beredskabets robusthed i forhold til terror til efterretning.

Beslutning i Bestyrelsen den 27-11-2024

Til efterretning.

Fraværende: Bent Isager-Nielsen, Helle Adelborg, Lars Weiss